

VERENIGING ♦ HISTORISCH EILAND MARKEN ♦

MARKER MUSEUM

opgericht 7 september 1981

Jaarboek 2019

Uitgave van de Vereniging Historisch Eiland Marken

Bestuursleden

Voorzitter:	Cor Visser Noorderwerfstraat 16	06 40552318
Secretaris:	Agnes Kes Kets 19	06 83172019
Public relations:	Trijntje Visser Westerstraat 16	(0299) 601940
Penningmeester:	Kees Schouten Flevostraat 10	(0299) 601506
Collectieregistratie:	Sijtje Kes Akkerstraat 22	(0299) 601767
Collectieregistratie:	Jenny Zeeman-Kos Minnehof 8	(0299) 601407
Collectieregistratie en vrijwilligers:	Trijntje Stoker Kets 37	(0299) 601285
Onderhoud:	Martinus Uithuisje Wittewerf 22	06 13236526

U kunt ons ook mailen:

secretariaat@markermuseum.nl of info@markermuseum.nl

Verder bestaat het registratieteam uit:

**Marten van Altena, Neeltje Boneveld, Egbert Commandeur,
Elbert Zwiers, Geertje Commandeur, Jannetje Commandeur,
Lijs Schouten en Jannetje Schouten**

Website: www.markermuseum.nl

Voorwoord

2019 was voor het Marker Museum een prima jaar. Totaal mochten wij 21.465 bezoekers ontvangen, een prachtig resultaat waar wij heel blij mee zijn. Voor de opening van het nieuwe seizoen zijn wij druk bezig geweest met het isoleren en betimmeren van het laatste stukje van de depotruimte. De gehele zolderverdieping is nu geïsoleerd en netjes afgewerkt met gipsplaten. Daarnaast heeft de schilder de buitenkant van het museum aan de Westzijde goed in de verf gezet en na de seizoensluiting is de binnenkant aangepakt. Zo zijn diverse wanden en alle vloeren voorzien van een nieuwe verflaag. Het museum kan er weer jaren tegen. In 2019 hebben wij aan diverse activiteiten deelgenomen. Ik noem er enkele van op: Cursus kapzetten voor medewerkers van het Nederlands Openluchtmuseum, Lekker Marken, Winterfair in Dorpshuis Het Trefpunt, deelname aan de Antiek Textielmarkt te Maarn, Monnickendammer Visdagen, 40 jaar Waterlands Archief, medewerking aan “In Depot” (een zomerse serie van het Noord Hollands Dagblad). Ook hebben wij groep 7 en 8 van de Rietlandenschool op bezoek gehad. Het is ontzettend leuk om de jeugd van Marken te informeren over de historie van hun schiereiland. Het Marker Museum is tevens nauw betrokken geweest bij de organisatie van de Marker ijsbruiloft, die bij gebrek aan ijs op zondag 15 september bij zonovergoten weer heeft plaatsgevonden. Wij kunnen terugkijken op een onvergetelijke dag, waarbij ik met name onze vrijwilligsters Neeltje van Altena-Boneveld en Jannetje Uithuisje-Schouten hartelijk wil bedanken voor al hun inzet voor dit prachtige evenement. Inmiddels zijn wij weer druk bezig met de voorbereidingen van onze nieuwe tentoonstelling “Feest op Marken”. Deze tentoonstelling zal op zaterdag 21 maart 2020 worden geopend.

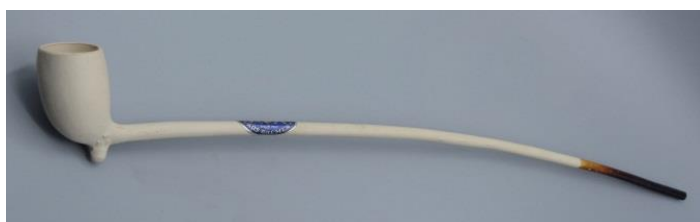
Het jaarlijkse vrijwilligers-uitje

Vrijdag 20 september was het weer zover: Het jaarlijkse uitje dat wij houden met onze vrijwilligers, als dank voor hun belangeloze inzet voor het Marker Museum. Rond half negen vertrok de bus naar Restaurant 't Wapen van Haarzuylen, waar de koffie met gebak op ons stond te wachten. Daarna ging het richting "Ambachtelijk Gouda", een voormalig fabriekspand omgebouwd tot een zeer interessant en prachtige museum. In zes nagebouwde oude trapgevelhuisjes van rond 1800 kregen wij een beeld te zien van typisch Goudse ambachten, zoals het maken van de Goudse kleipijpen, kaas, stroopwafels, kaarsen, aardewerk e.d.

In de museumwinkel, vol met de typisch Goudse artikelen, werd goed ingekocht door ons gezelschap en daarna kregen wij in het restaurant de lunch aangeboden. Vervolgens werd de reis voortgezet richting Warmond voor een rondvaart over de Kagerplassen. Het weer werkte super mee en het werd een zonovergoten vaartocht door een schitterend natuur-en recreatiegebied.

Veilig en wel werden wij, mede door de PR-dame van ons bestuur, over de plassen gevaren. Tot slot van de dag mochten wij genieten van een prima diner in Restaurant "Tussen Kaag & Braassem" in Nieuwe Wetering, waarna wij de terugreis naar Marken mochten aanvaarden. Wederom een prachtige dag gehad, waar wij met genoeg op terug kunnen kijken.

De roop

Elk jaar nodigen wij de kinderen van de Marker basisschool “De Rietlanden” uit om de jaarlijks wisselende tentoonstelling te komen bekijken. Uiteraard zeer leerzaam voor de kinderen om hun Marker historie te leren kennen. Zo hadden wij vorig jaar in een vitrine kinderen uitgebeeld die aan het lapjes drogen waren. De zogenaamde baven hingen aan de waslijn. Op de vraag hoe ze op Marken deze waslijn noemen, wist niet één kind het antwoord. Dus werd ze verteld dat dat een roop was, waarop een jongen zei: “Dat is het Engels voor touw”. Kijk, en dat wisten ze wel!

In veel vissersplaatsen rondom de voormalige Zuiderzee, zoals Urk, Marken, Volendam, Spakenburg, wordt tot op heden een waslijn gebruikt zonder wasknijpers. Langs de kusten rondom de Zuiderzee en zeker op eilanden als Urk en Marken, kon het flink stormen en wasknijpers voldeden boven windkracht 5 al gauw niet meer en je hele wasgoed waaide van je waslijn. Om dit te voorkomen had men de knijperloze waslijn bedacht. Ieder normaal touw bestaat uit minimaal 3 in elkaar gedraaide strengen, maar een zogenaamde Urker of Volendammer Roop bestaat slechts uit 2 strengen, die met een hele losse slag ineem gedraaid zijn. De roop wordt losjes tussen 2 palen opgehangen

en de was wordt met de punten tussen de losse slagen van de 2 strengen gestoken. Als alle was hangt wordt er een stok onder de volle waslijn gezet, zodat de lijn onder spanning komt te staan en de punten van het wasgoed vast geknepen worden tussen de 2 strengen. Hoe harder het gaat waaien, hoe strakker de punten van de was vastgeklemd worden. Zelfs bij windkracht 12 blijft de was nog aan de lijn!

Ook was men meteen af van een ander was-probleem: de lucht rondom de Zuiderzee was altijd wat zoutig en de houten wasknijpers gaven bruingele vlekken in je mooie witte was. De ropen (in Spakenburg "Liene ", in Urk ook wel "Leen " genoemd) waren daarom ook altijd van hennepgaren gemaakt, dit gaf ondanks het zout niet af.

Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap

Over "Toen" gesproken ...

12 Februarij 1795. Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap.

“Liberté, égalité et fraternité” was een veelgehoorde slogan tijdens de Franse Revolutie. Als ik in het archief oude schrijfsels tegenkom, maakt me dat nieuwsgierig naar hoe ik zo iets in de tijd van toen zou moeten zien. In dit geval: wat heeft die Franse kreet nou in vredesnaam met Marken te maken. Voor mijn gevoel zat het, wat bijgevoegd archiefstukje aangaat, ongeveer zo: Er was rond 1788 in Frankrijk nogal wat gaande, dat z’n echo tot op Marken zou hebben. De Franse koning Lodewijk XVI en zijn regering hadden de akelige gewoonte meer geld uit te geven, dan er binnen kwam. Waren er weer eens kastekorten, verhoogden ze gewoon de belastingen en zo draaide het volk op voor de spelerei van de boven hen gestelde macht.

Maar de mensen hadden het koud, leden honger en gingen uiteindelijk protesterend de straat op. Toch deden de zwaar opgemaakte en bepruikte Koningin Marie Antoinette en Koning Lodewijk de jammerklachten van radeloze moeders over hun uitgehongerde kinderen af met de opmerking: “Le peuple n’a pas de pain? Qu’il mange de la brioche!” (Heeft het volk geen brood? Laat ze dan cake eten).

Er bleek een gapend gat tussen Gezag en Gepeupel. Het volk ging door het lint, wat uiteindelijk zou leiden tot een revolutie tegen de rijkere klasse. Er volgde een bloedige strijd en mede dankzij een handig hebbedingetje dat meneer Joseph Guillotin uitvond, werd het deel van de bevolking, dat hen tot dan toe had uitgebuit, een kopje kleiner gemaakt. Zelfs Koning Lodewijk XVI en Koningin Marie Antoinette gingen voor de bijl (onder de Guillotine).

Vanaf dat moment was de macht aan het volk en dat smaakte naar meer. Frankrijk verklaarde ons de oorlog, maar omdat de afkeer tegen de (te) grote zeggenschap van de adel ook in Nederland gevoeld werd, was er nauwelijks tegenstand. Ze noemden het niet voor niets de Fluwelen Revolutie. Ook de Franse Generaal Napoleon Bonaparte geloofde in “Liberté, égalité et fraternité”, oftewel “Vrijheid, gelijkheid en broederschap” en dat klonk hoopvol! Onze Stadhouder Prins Willem V vluchtte naar Engeland.

In Nederland werd op deze nederlaag gereageerd met ... een liedje: “Hop Marjanneke, stroop in ’t kanneke, laat de poppetjes dansen. Gisteren was er een Prins in ’t land en nu die kale Fransen”. Overal in het Europa van toen deelde de gewone mens de ervaring van honger, kou en armoede. Maar dankzij de Franse Revolutie ontwikkelde zich het idee, dat de stem van gewone mensen er wel degelijk toe deed! Ook bij de Marker burgers ontstond het positieve gevoel in een nieuwe tijd te zijn beland. Een tijd van vrijheid, gelijkheid en broederschap.

Transcriptie

Vrijheid – Gelijkheid – Broederschap

De Representanten van het volk van Holland, opentlijk erkend hebbende, de regten van den mensch en van den Burger, onder anderen om zijn eigen representanten aantestellen – zo agten wij Burgers en inwoners van ’t Eiland Marken, uit kragt van dese erkenning ons bevoegd & gerechtigd, om aantestellen, gelijk wij aanstellen bij dezen tot ons Comité Revolutionair, De Burgers

Cornelis Cornelisz. de Waart

Cornelis Zijmonsz.

Klaas Klaasz.

Cornelis Jongejaapsz.

om in onsen naam en uit onsen last Burgemeesteren, Scheepenen, en vroedschappen deses Eilands, van hunne posten, als strijdig met de tegen-woordige constitutie, te ontslaan & verder alles in ’t werk te stellen, ’t welk tot invoering van eene provisioneele volksvertegenwoordiging, hier ter plaatse vereischt word.

Actum op ’t Eiland Marken den 12 February 1795.

’t Eerste Jaar der Bataavsche vrijheid.

P.P. van Eijken

Pieter Jansz. Klok

P. Admiraal

Klaas Teerhuijs

Jan Claasz. Caars

Ariaan Klaasz. Kaars

Klaas de Waart

Dirk Pouwelsz

Klaas Pietersz. Roos

Jongejaap Dirkse

Pieter Klaasz.

Klaas Cornelisz Roos

Klaas Jansz.

Jacob Klaasz.

Klaas Klaasz.

Arijan Dirks Booneveldt

Vrijheid - Gelijkheid - Broederschap.

De Représentanten van het Volk van Holland, openlijk erkend hebbende, de regten van den Mensch en van den Burger, onder anderen, om Zyn eigen repressentanten aan te stellen. - Zo agten wy Burgers en inwoners van 't Eiland Marken, uit kragt van dese erkenning ons bevoegd & gerechtigd, om aan te stellen, gelyk wy aanstellen by deden tot ons Comité Revolutionair, De Burgers.

Cornelis Cornelisz de Waart.

Cornelis Lymonsz.

Klaas Klaasz.

Cornelis Jongesjaapz.

Om in orden haam en uit orden last. - Burgemeesters, Scheepsen, en vroedschappen deses Eilands, van huare posten, als strydig met de tegenwoordige Constitutie, te onthaan & verder alles in 't werk te stellen, 't welk tot invoering van eene provisioneele Volkswet tegenwoordig, hier ter plaatse bereidscht word.

actum op 't Eiland Marken den 12 February. 1795.

't Eerste Jaar der Bataafsche Vrijheid.

P. P. Van Eyken.

Pieter Janz 22. J. P.

P. Admiraal.

Klaas Feerkerijz

Jan Claasz Caap

Abraam Klaasz Kaas

Klaas De Waart

Dirk Pourdesz

Klaas Pieterz Boos
jongesjaap Dertede

Pieter Klaasz

Klaas Cornelisz Roos

Klaas Janz

Jacob Klaasz

Klaas Klaasz

Abraam Klaasz Boos

Grietje Pieterse Admiraal

Tussen het Marker goed van mijn vrouw Neeltje Schipper bevindt zich een doodantiek boezeltje met de initialen GPA. Haar moeder vertelde ooit dat de "A" voor Admiraal stond. Hoe en waar het vandaan kwam kon ze niet vertellen. Ik heb e.e.a. nader onderzocht en het bleek dat dit boezeltje afkomstig was van een voorouder namelijk Grietje Pieterse Admiraal, die leefde in de periode 1770 - 1845. Het boezeltje (een zogenaamd smaltje) heeft een hele reis achter de rug en is hoogstwaarschijnlijk door diverse voorouders gedragen op hoogtijdagen (zie onderstaand schema). Ongelooflijk hoe een dergelijk kledingstuk nog steeds in perfecte staat verkeert na 2 ½ eeuw! Dit geeft maar weer eens aan hoe zuinig men op Marken altijd geweest is met de antieke kleding.

Grietje Pieterse Admiraal (21-2-1770 - 27-2-1845) * Klaas Cornelisz. Roos

Grietje Klaasd. Roos (17-11-1813 - 21-11-1883) * Muus Dirkz. Erf

Grietje Muusd. Erf (7-12-1838 - 19-6-1911) * Pieter Klaasz. van Altena (Pieterniessie)

Grietje Frederikse Schouten (15-2-1865 - 19-11-1934) * Klaas Pieterz. van Altena

Neeltje Klaasd. van Altena (6-5-1902 - 12-12-1967) * Klaas Jongejaapz. Roos

Jannetje Klaasd. Roos (22-12-1929 - 6-9-2009) * Pieter Janz. Schipper

Neeltje Schipper (5-8-1954) * Cornelis Pieter Visser

Naast het boezeltje zijn er nog meer herinneringen bewaard gebleven aan Grietje Admiraal. Zo bevindt zich in ons museum een Statenbijbel uit 1719 met bijbehorend tafeltje, dat ooit in het bezit was van Grietje en haar man en tevens een “Billiet Van Aangevinge op het Middel van Trouwen” gedateerd 17 december 1791.

De tijd dat Grietje leefde was zeer roerig. Oorlogen en werkeloosheid brachten het land op de rand van de afgrond. De Franse revolutie, onvrede over de slechte economische toestanden in Nederland. De vlucht van stadhouder Willem V en de komst van de Bataafse Republiek. Dit alles ging ook aan Marken niet voorbij (zie het voorgaande stukje van Lydia van Altena-Hoogland). Ook onvrede in huize Roos-Admiraal. Wij zien dat de namen van Grietjes vader (P. Admiraal) en haar man Klaas Cornelisz. Roos) voorkomen als mede-ondertekenaars van de akte van 12 februari 1795. Grietje was de dochter van Pieter Pieters Admiraal (geboren in 1737) en kleindochter van Pieter Pieters Admiraal (geboren in 1696). Veel onderzoek is er gedaan naar de herkomst van de naam Admiraal, maar de voorhanden zijnde doop-, trouw- en doodboeken van het Eiland Marken gaan niet verder terug dan tot de grootvader van Grietje. Naar vermoeden zijn de Marker “Admiralen” rechtstreekse afstammelingen van Cornelis Dirkszoon. Cornelis Dirkszoon werd in 1573 burgemeester van Monnickendam en op 23 mei 1572 kapitein bij de watergeuzen. In 1573 stellen die hem aan als hun "admiraal" (dat woord duidt dan geen rang aan maar een functie als bevelhebber) voor de wateren rond West-Friesland. Nog datzelfde jaar wordt hij officieel benoemd tot luitenant-admiraal van Holland en West-Friesland. Hij is in die hoedanigheid vooral bekend geworden van de Slag op de Zuiderzee in 1573, waarin hij met zijn vloot de Spanjaarden versloeg. Naar aanleiding van dat gebeuren hebben Cornelis Dirkszoon en zijn nazaten de naam “Admiraal” aangenomen. Hij vond zijn laatste rustplaats in de Grote Kerk van Monnickendam.

Oude vrouw in zondagse dracht rond 1830 ten tijde van Grietje Pieterse Admiraal.

Hoe Markers de winter doorkwamen

Wat zal het 's winters koud geweest zijn in die tochtige niet geïsoleerde houten huizen. Bovendien waren de winters van toen veel strenger en duurde ook nog eens langer. Beschutting tegen de ijzige koude oostenwind was er niet en de buitenwanden waren van betrekkelijk dun hout. Een bron van warmte in huis was dan ook van levensbelang. Niet alleen om het enigszins behaaglijk te krijgen, maar ook om het eten er op klaar te maken. Om je een voorstelling te kunnen maken van die omstandigheden wil ik eerst iets over de huizen zelf vertellen.

De houten huizen op Marken kunnen we indelen in twee typen, namelijk die op de terpen (werven) zijn gebouwd en die op het openveld naast de terpen zijn gebouwd. Dit laatste type zijn de “paalwoningen” die gebouwd zijn op stevige houten palen met voldoende hoogte om bestendig te zijn tegen de bijna jaarlijks terugkerende overstromingen. Een mooi voorbeeld van beide type woningen zien we op afbeelding 2 van de Kets en 't Fort uit ca. 1900.

Afb. 1

Afb. 2

links de Kets – rechts Fortbuurt

Afb. 3

rechts het huis “halfweg”

Aanvankelijk waren de ruimtes onder deze huizen open, om het water de ruimte te geven. Later werden deze ruimtes dichtgemaakt met houten latten voor de opslag van bijvoorbeeld visgerei en nog weer later dichtgemetseld, waardoor de zogenaamde onderhuizen ontstonden. Dat dit niet altijd een gelukkige keuze was, bleek bij de grote watersnoodramp in 1916. Door de kracht van het water werden heel veel huizen vernield en enkele spoelden zelfs geheel weg, zoals bijvoorbeeld het huis “halfweg” (zie afbeelding 3).

Het bouwen op het open veld is pas begonnen, toen alle terpen volgebouwd waren. Zo ontstonden in de 2e helft van de 19e eeuw de buurten Frankrijk (Buurt IV), Moskou en Siberië (Havenbuurt), Kerkland, Ketsterpad (zie de afbeeldingen). Na de afsluiting van de Zuiderzee in 1932 was het bouwen op palen niet meer nodig en kon men direct op het maaiveld bouwen. Een leuk voorbeeld is de huizenrij bij het Ketsterpad (Het Akkertje / zie afbeelding 4).

Afb. 4

Het Akkertje

Afb. 5

Grotewerf

Afb. 6

Moeniswerf

De oudste woningen vinden we op de terpen (zie afbeelding 5 en 6). Maar veel zijn er niet overgebleven. In de loop der eeuwen is Marken vele malen geteisterd door stormvloeden en branden, met als gevolg dat de meeste 16e en 17e eeuwse woningen zijn verdwenen. In 1731 bijvoorbeeld brandden de gehele nieuwe buurten af (Buurt I, II en III) en in 1810 ging de Remmitswerf of Reimerswerf geheel in vlammen op. De laatste grote brand was in 1905, toen Hotel de Jong en 13 woningen eromheen door brand werden verwoest.

De vele stormvloeden richtten ook gigantische schade aan en veranderde het woningbestand drastisch. Als voorbeeld blikken we nog even terug naar de watersnoodramp van 1916, met als belangrijkste gegeven 16 dodelijke slachtoffers, maar ook zo'n 25 woningen werden verwoest. Maar nu genoeg over alle rampen en gaan we weer verder over de huizen op Marken. Op de Kerkbuurt bevinden zich nog enkele laat 16e en vroeg 17e eeuwse woningen (o.a. een deel van ons museum), evenals op de Kets, Grotewerf en Moeniswerf.

Afb. 7

Moskou en Siberië (1920)

Afb. 8

Frankrijk (Buurt IV)

Afb. 9

Kerkbuurt

De meeste houten woningen stammen uit de 18e en 19e eeuw en zijn door modernisering vaak niet monumentaal meer. Door de geïsoleerde ligging van Marken heeft de uiterlijke bouw in de loop der eeuwen weinig veranderingen gekend en bleef hierdoor een eigen karakter behouden.

Het inwendige van de woningen is daarentegen wel enorm veranderd. Oorspronkelijk waren de min of meer vierkante ruimten verstoken van comfort. Pas in de 18e eeuw kwam de binnenbetimmering in zwang. In de kamer bevonden zich verder 1 of 2 bedsteden en een gemetselde waterput, die soms betegeld was met bijbelse tegels zoals in ons museum (zie afbeelding 10).

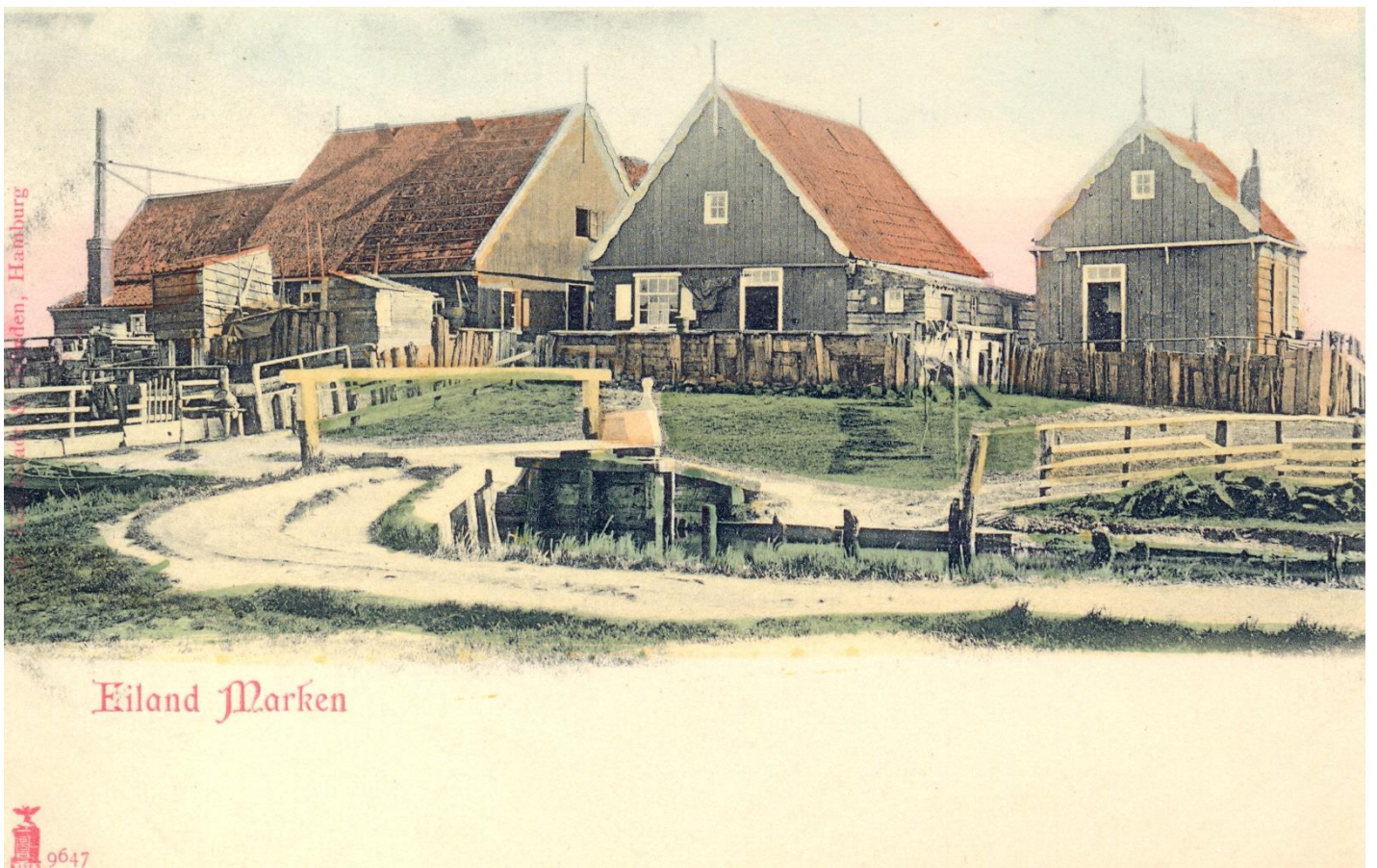
Afb. 10

Waterput Marker Museum

Afb. 11

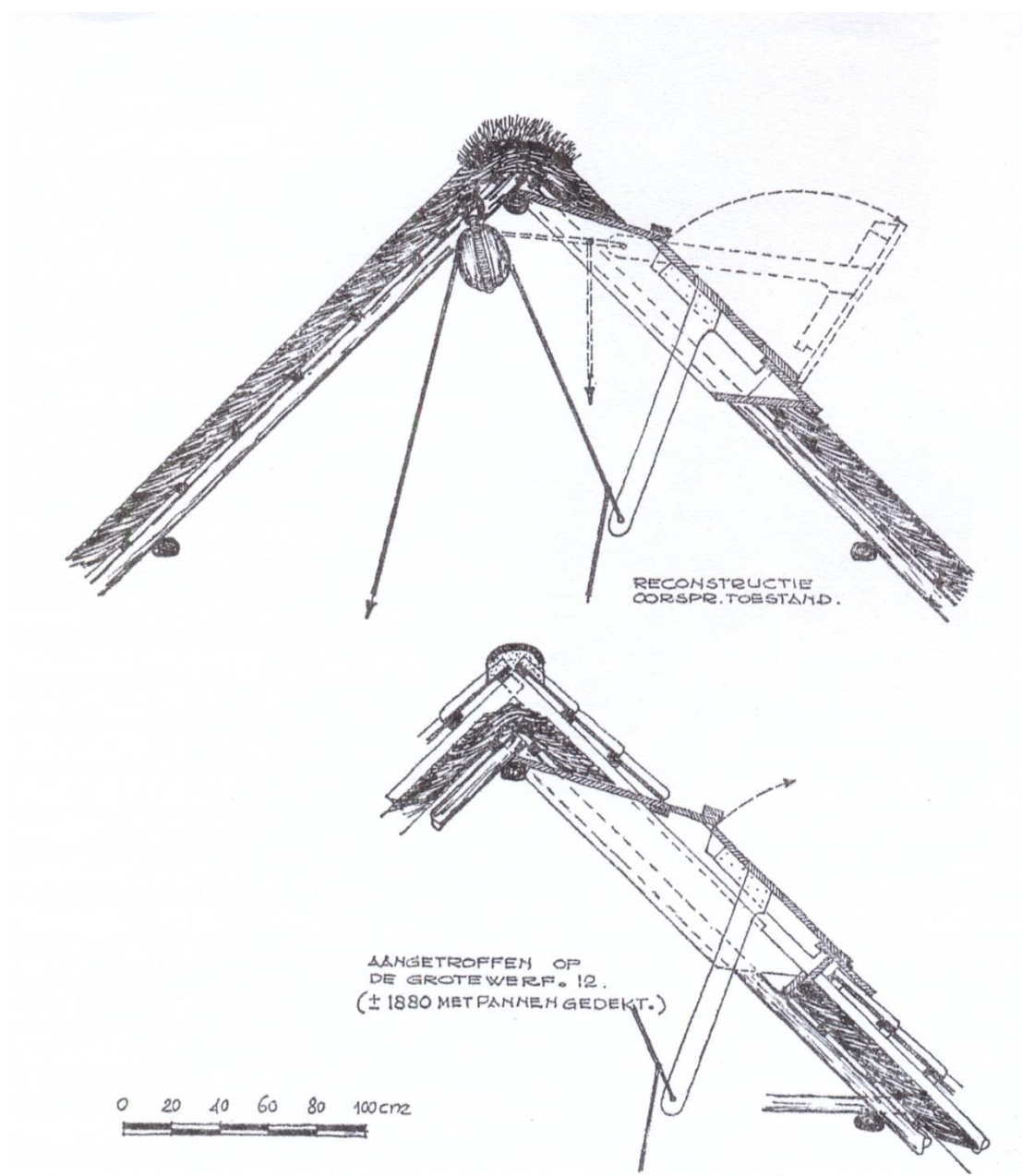
G.J.L. Portmann 1833

Afb. 12

Rozenwerf ca. 1900

Er was ook een stookplaats, die zich in één van de hoeken van het vertrek bevond, ongeveer 1 meter vrij van beide wanden. Deze stookplaats bestond uit een liggende van gietijzer gemaakte rechthoekige plaat voorzien van een asgat. Deze plaat was omringd door rode plavuizen, of soms ook met wit marmeren vierkante tegels. Een rechtopstaande gietijzeren haardplaat completeerde de stookplaats, die o zo belangrijk was (zie afbeelding 11). De rookafvoer van het openvuur bestond uit een ingenieuze luikconstructie, de zogenaamde rookkist (zie afbeelding 13). Op afbeelding 12 zijn de geopende rookluiken duidelijk te zien (Rozenwerf).

Afb. 13

Afb. 14

De turfschuit

Afb. 15

Deze rookluiken bevonden zich in de nok van het dak. De afmetingen waren circa 35 cm breed en 85 cm hoog en is in ons museum nog te zien. Deze vorm van rookafvoer was alleen mogelijk omdat de zoldering geheel of gedeeltelijk ontbrak. Gestookt werd er met turf, sloophout en mogelijk wrakhout dat aanspoelde langs de dijk. Dit alles werd aangestoken met talhoutjes. Dit zijn aangevoerde takkenbossen, want op Marken groeide er op een enkeling na geen bomen. De turf (korte en lange) kwam per vrachtschuit aan in de haven (zie afbeelding 14 en 15) en werd uitgevent over heel Marken (zie afbeelding 16). Vrijwel alle huizen werden op deze wijze warm gestookt, maar ook waren er enkele welgestelden die zich een gemetselde schoorsteen (schouw) konden veroorloven. Op de Kerkbuurt (nr. 140) bevinden zich nog de restanten van een 17e eeuwse schouw. Tijdens een grote restauratie kwam e.e.a. tevoorschijn en onder de vloer bleken nog enkele tientallen tegels te zitten (zie afbeelding 17).

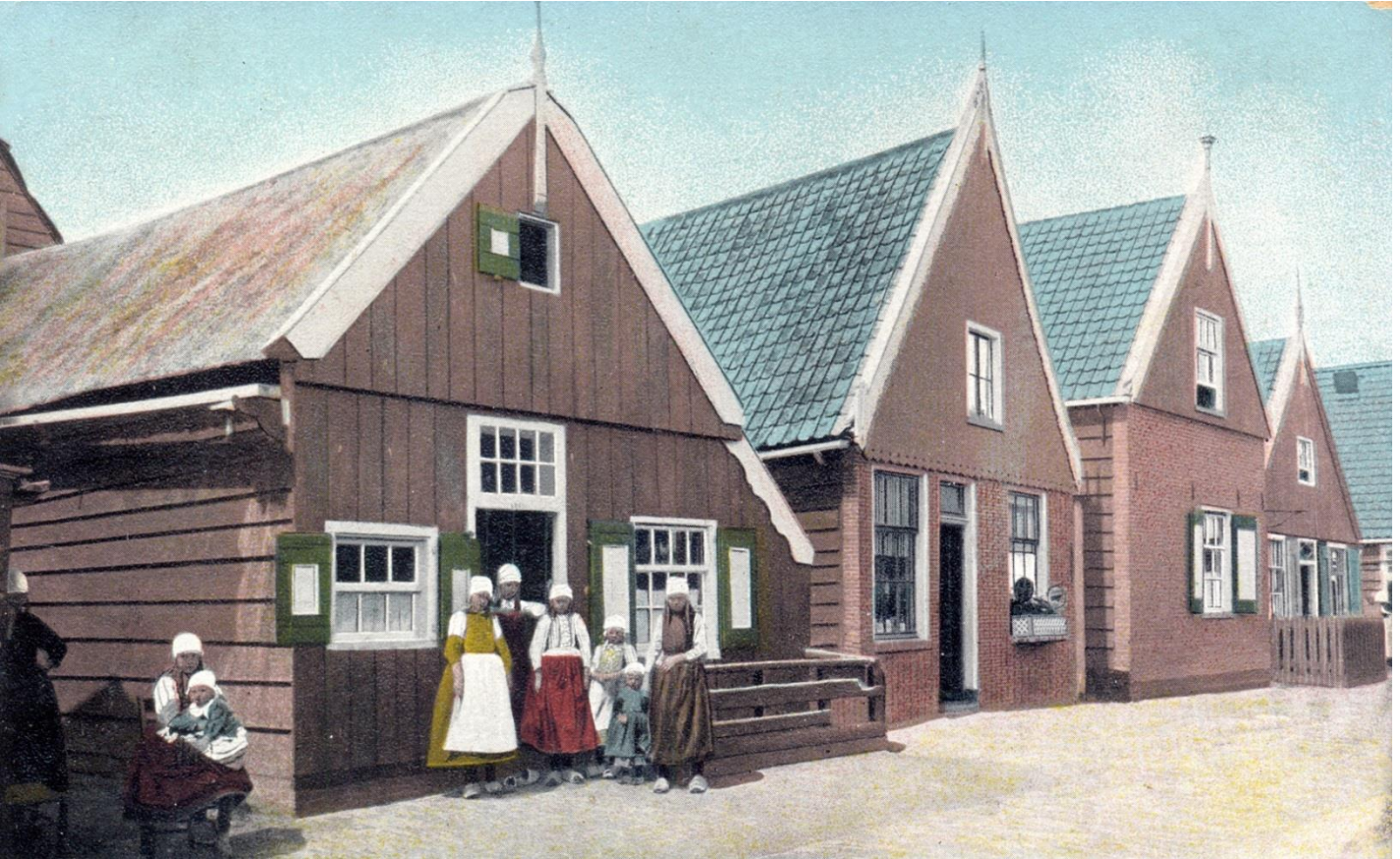

Afb. 16

Iedereen werd ingeschakeld.

Afb. 17 Tegels uit schouw Kerkbuurt 140 ca. 1650

Afb. 18 Links Kerkbuurt 28

Afb. 19

De schouw Kerkbuurt 28

Afb. 20

De tegels Kerkbuurt 28

Afb. 21

Het laat 16e eeuwse pand Kerkbuurt 28 bezat ook een betegelde schoorsteen uit circa 1840 (zie afbeelding 19 en 20). Deze schoorsteen is echter spijtig genoeg bij een grondige renovatie verdwenen. Tot slot wil ik nog één schoorsteen laten zien, die in het zicht kwam, nadat een hevige storm zo'n 10 jaar geleden de gehele voorgevel van een pand op de Kerkbuurt deed instorten. Dit ongeluk was voor mij een unieke kans om tijdens de grote restauratie de gehele schouw, inclusief gemetselde poer, vast te leggen op de gevoelige plaat. Het bovenste deel (de boezem) is betegeld met paarse bijbelse tegels vervaardigd in Makkum rond 1850). Het stookgedeelte is waarschijnlijk geheel kapot gestookt en zijn alle soorten 17e, 18e en 19e eeuwse blauwe tegels gebruikt om e.e.a. weer te completeren (zie afbeelding 21).

Na 1850 kwamen de gewone schoorstenen in zwang, zodat de zolder dichtgemaakt en gewoon gebruikt kon worden. De kolenkachels deden hun intrede en de kolenboer kreeg een bestaan. Steenkool, antraciet, eierkolen en briketten waren de nieuwe warmtebronnen. Maar ook dit tijdperk kwam ten einde, want centrale verwarming deed zijn intrede. Aanvankelijk werden de ketels gestookt met olie, maar na de aanleg van het aardgasnet werd dit de nieuwe brandstof. Nu dreigt er echter hier ook een einde aan te komen, omdat onze regering van het aardgas af wil. Alternatieve warmtebronnen als warmtepompen worden geïntroduceerd. Nou mensen, ik hoop dat het gas mijn tijd zal uitdienen.

Piet Korstman

Een 'bruiloft op het ijs' is voor veel oudere Markers alleen nog een feestelijke herinnering. Het feest werd gehouden op het ijs van de dichtgevroren Marker haven. Er kon niet worden gevisd en daarom waren jongens en mannen thuis. De laatste 'bruiloft op het ijs' was in de strenge winter van 1962/1963 maar door o.a. klimaatverandering vriest de haven niet meer voldoende dicht en zijn we op een stralende, zonovergoten zondag 15 september 2019 uitgeweken naar de 'grasbaan' van de Marker IJclub. Het bestuur was direct enthousiast van de ijsclub om mee te doen net als de MES en vele anderen.

Er deden vier 'ijsbruidsparen' mee die elk verschillende bruidskleding droegen: het 16/17e eeuwse trouwpak, de 18^e eeuwse bruidskleding voor het bruidspaar ter kerke, de 19^e eeuwse ondertrouw bruidskleding voor de bruid in het wit en de 20ste eeuwse ondertrouw bruidskleding voor het bruidspaar in het rood. Behalve het 16/17e eeuwse trouwpak dat een replica is, was alle andere bruidskleding eeuwen oud en uit particulier bezit.

Burgemeester Kroon, ook voor deze gelegenheid in antieke Marker kleding gehuld, voltrok *'in naam van de Marker IJswet op gewijde Marker grond'*, de huwelijken. Het was een huwelijk voor één dag, maar het biedt geluk voor het leven.

Er waren 220 vrouwen, mannen en kinderen getuigen van deze feestelijke gebeurtenis, die allemaal perfect gekleed waren in de speciale voorgeschreven kleding voor bruiloftsgasten.

Na de plechtigheid werd het Marker volkslied gezongen begeleid door de Chr. Muziekvereniging 'Juliana' en kregen alle bruiloftsgasten tulband en 'een schep uit de kom' d.w.z. rozijnen in brandewijn, geserveerd door twee schone koks en vijftien bediendes.

Er werd gedanst en iedereen liep mee in de polonaise die afgesloten werd met de zevensprong. Ondertussen werd alles vastgelegd door de in Marker kleding gestoken fotografen Harm ten Napel, Thirza de Jong en Anouk Terlouw.

De Ijsbruiloft werd opgeluisterd door een conference in het Mèrekers door Jongejaap Commandeur en Kees Visser die het niet erg vonden dat de bruiloft niet op het ijs was 'moar op het laand': 'Dan kenne we nie glisse ok'.

Neeltje van Altena Boneveld en Jannetje Uithuisje Schouten.

v.l.n.r.: Bruidspaar ter kerke, bruidspaar in het rood, burgemeester Kroon, bruidspaar in het 16e/17e eeuwse trouwkostuum en bruidspaar in het wit.

Het organiserend comité

Bruidsstoet in optocht door Marken
begeleidt door Muziekvereniging Juliana

Overzicht van de bruiloftsgasten

Linker foto: Bediendes en een “schone
kok” delen tulband en boerenjongens
(rozijnen in brandewijn) uit.

Rechter foto: In de polonaise

Nieuwe aanwinsten

Het doet ons goed dat wij in het afgelopen jaar veel mooie schenkingen hebben mogen ontvangen. Heel veel klederdracht, waaronder katjes, bruidegomsboezeroenen, een bruidsstrik, mannenjasje (18e eeuw), enz. enz.... Daarnaast hebben wij o.a. de volgende stukken gekregen: een zesdelig bestek met uitgesneden heften, een uitgesneden beddenbank gemaakt door Klaas de Groot, weegschaal, gatepetiel (aardewerk vergiet), 2 stel pinksterkralen (bloedkoraal en barnsteen), rond kappendoosje, 2 bottervlaggen, antiek wandkastje, ansjovispotten, strijkijzers, prikslee, kompas, 2 quilts van Marker stoffen, 3 ingelijste knipsels, bakermant, uitgesneden klompen, hoosscheppen, een gouache van een Marker vrouw rond 1920. Met alle schenkingen zijn wij uiteraard zeer content en het stelt ons in staat om steeds wisselende tentoonstelling te kunnen houden. Alle gevers en geefsters worden hartelijk bedankt! Ook heeft het museum zelf zaken aangekocht, zoals 2 paar antieke gouden keelknopen, een schilderijtje van Christiaan Cornelis Kannemans (1812 -1884) met daarop een botter op volle zee voor de vuurtoren van Marken en 4 nieuwe tentoonstellingspoppen gemaakt door Mienieke van Gogh.

Het registratieteam

Het registratieteam houdt zich bezig met het registreren van de binnengekomen collectiestukken. Gezien de hoeveel aangeboden kledingstukken een enorme klus, waar het team inmiddels jaren mee bezig is. Van elk aangeboden stuk werd een beschrijving op een bepaald formulier gemaakt, genummerd, gefotografeerd en ingevoerd in ons computersysteem (Axiell Cloud Collections). Om het registratiegebeuren beheersbaar te kunnen houden, worden momenteel alleen nog die stukken geregistreerd welke uniek zijn. De meer algemene kledingstukken, waarvan wij er al meerdere verwerkt hebben in het registratiesysteem, worden zonder registratie opgeborgen in de daarvoor bestemde kasten en dozen. Met de mensen die kleding schenken aan het museum, spreken wij af dat wij de zaken die niet in de vaste collectie passen en waarvan wij er voldoende in het depot hebben, mogen verkopen. Zo helpt u ook het museum en kunnen wij van de opbrengsten weer andere mooie zaken aanschaffen. Sowieso zijn mutsen, baven, doekjes, kerkblauwtjes en dergelijke altijd van harte welkom. Mocht u kleding en andere zaken aan het museum willen schenken, neem dan contact op met één van onze bestuursleden, of iemand van het registratieteam. Een andere bezigheid van het registratieteam is het digitaliseren van foto's, dia's, ansichten e.d. Hier houden de mannen van het team zich vooral mee bezig. In het afgelopen jaar zijn de dia's van wijlen dokter Padeloup gedigitaliseerd en daarnaast is er nog veel werk te verzetten met betrekking tot de collectie van Paul Kuiper. Indien u oude (familie-) foto's van Marken heeft houden wij ons ook aanbevelen. Desgewenst krijgt u de foto's, nadat ze gescand zijn, weer terug.

Het bestuur bedankt het registratieteam voor al hun inzet in het afgelopen jaar!

Opening

Voorzitter Cor Visser opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Met betrekking tot het verslag van de ledenvergadering van 24 februari 2018 merkt hij op dat het subsidieverzoek bij de Vereniging Rembrandt voor de aankoop van het schilderij "Vliegerende Kinderen" van Marie ten Kate, ondanks herhaaldelijke pogingen, helaas is afgewezen. Het museum heeft een goed jaar achter de rug en kan dus met tevredenheid terugkijken op het jaar 2018. De bezoekersaantallen waren nagenoeg gelijk aan die van 2017. Via de Museumkaart en via Tours & Tickets (T&T) waren er minder bezoekers. Dit houdt in dat het museum meer bezoekers heeft gehad die de volle toegangsprijs hebben betaald. Uit de toelichting op de resultatenrekening blijkt overigens dat een groot deel van de entreegelden bestaat uit de opbrengst van T&T. Voor 2019 heeft het museum wederom een overeenkomst afgesloten met T&T. Het museum heeft in 2018 aan diverse activiteiten deelgenomen: Lekker Marken, TV-opname Arte TV, Winterfair in het Trefpunt, Vertelcafé "Mijn Zuiderzee", Workshop "Beheer en behoud textielcollectie". Daarnaast heeft het museum ook zelf activiteiten georganiseerd, zoals een cursus kapzetten waar zeer veel belangstelling voor was (45 deelnemers). Aaltje Taanman, Lijs Schouten en Lijsje Bootsman worden in dit verband bedankt voor hun inzet. Daarnaast zijn leerlingen van de Rietlanden School op bezoek geweest; het blijft ontzettend leuk om de kinderen te kunnen vertellen over de historie van hun woonplaats en hen rond te leiden in het museum. Verder heeft het museum een bezoek van de Braziliaanse Sambaband "Fanfara Amigos de Holambra" op Marken georganiseerd. Holambra is een gemeenschap in Brazilië waar sinds de Tweede Wereldoorlog veel Nederlanders (en Westlanders) leven. Het is een belangrijk tuinbouwgebied in Zuid-Amerika. De sambaband is opgezet om jongeren met minder kansen kennis te laten maken met muziek en om hen normen en waarden bij te brengen. De band speelt altijd in Nederlandse klederdracht en op klompen. Tenslotte is het museum nauw betrokken bij de organisatie van de Marker bruiloft. Zoals het er nu uitziet zal die, bij gebrek aan ijs, plaatsvinden op zondag 15 september. Voor wat betreft werkzaamheden in het museum zelf kunnen wij melden dat het laatste gedeelte van de depotruimte op de zolder is geïsoleerd (met dank aan Martinus Uithuisje, Muus Marcel Teerhuis en Kees Schouten). Er is een mooie ruimte gecreëerd voor het opbergen van foto-materiaal, dia's, ansichtkaarten, archief Paul Kuiper e.d. Daarnaast is de waterbak in de vitrine achter in het museum betegeld met antieke bijbelse tegels, afkomstig uit Marker huizen. Dit heeft Piet Korstman kunnen regelen. De goten zijn geschilderd en deels vernieuwd. Kees Uithuisje heeft een replica van een gedeelte van een bottervooronder gemaakt en Mienieke van Gogh (Van Gogh Modelmaking) heeft 4 prachtige levensechte poppen gemaakt (2 mannen, een jongen en een meisje). Veel werk is er weer verzet door de vrijwilligers van de collectieregistratie.

In het jaarboekje staat vermeld dat er ook dit jaar weer ontzettend veel is geschonken aan het museum, waaronder veel kleding. Alles is uitgezocht en alle gevers/geefsters worden hiervoor hartelijk bedankt. Er is geld geïnvesteerd in nieuwe computer apparatuur en er is een nieuw programma geïnstalleerd voor het registreren van de collectie (Adlib is omgezet naar Axiell Cloud Collections). Speciaal hiervoor hebben Geertje Appel-Commandeur en Janny Commandeur een cursus gevolgd. Voor de nieuwe tentoonstelling "De Visscherij" zijn inmiddels zo'n 28 poppen aangekleed door de vrijwilligsters en de tentoonstelling wordt eerdaags afgemaakt. Alle vrijwilligers en bestuursleden worden hartelijk bedankt voor hun nooit aflatende inzet!

Het museum opent zijn deuren op zaterdag 23 maart om 10.00 uur en op die dag zal tevens de officiële opening plaatsvinden om 15.00 uur in de Grote Kerk met medewerking van het Marker Mannenkoor en onze organist Dirk Kes. Peter Dorleijn van de Stichting "Varend Erfgoed" zal een toespraak houden en de openingshandeling verrichten. *(De openingshandeling is overigens gedaan door Ad van Hasselt, door afzegging op het laatste moment van Peter Dorleijn.)*

Bestuursverkiezing

Kees Schouten, die al sinds 2001 penningmeester van het museum is en daarmee 6 periodes van 3 jaar heeft meegedraaid, is aftredend en stelt zich herkiesbaar. Aan de leden wordt gevraagd of zij door middel van handopsteking kunnen instemmen met een 7e periode. Dat is het geval: Kees wordt unaniem gekozen.

Financieel verslag 2018/begroting 2019

Kees Schouten geeft een toelichting op de cijfers van 2018 en de begroting van 2019 die ongeveer gelijk is aan die van 2018. De leden hebben geen vragen over het financieel verslag 2018 en de begroting 2019.

Verslag kascontrole commissie

Pieter Elbert Pereboom doet verslag van de kascontrole. Alles is prima verlopen en er zijn geen ongeregelheden te melden. Hij verzoekt de leden het bestuur te dechargeren. De commissie bestond uit Fred Zoomers (3e keer), Pieter Elbert Pereboom (2e keer) en Jan Cornelis Zeeman (1e keer). Voor Fred Zoomers wordt een opvolger gezocht. Pieter Zeeman is bereid deze taak op zich te nemen.

Rondvraag

Trijntje Visser meldt dat zij de Beursvloer in Volendam heeft bijgewoond. Zij heeft twee deals kunnen sluiten: (i) Een cursus BHV (bedrijfshulpverlening) waaraan 12 vrijwilligers zouden kunnen deelnemen en (ii) Advies op het gebied van diverse apparatuur door het bedrijf Technoberg IT Services. Voor wat betreft de laatste deal is de stand van zaken dat Jacqueline v.d. Berg van Technoberg IT Services in het museum op bezoek is geweest om naar onze apparatuur te kijken. Zij komt nog met een

voorstel. Voor beide deals geldt als tegenprestatie een gratis rondleiding door Marken en een bezoek aan ons museum. Verder deelt Trijntje Visser mee dat Fred Zoomers haar heeft geattendeerd op "Museum TV". De hieraan verbonden kosten waren aanvankelijk €500,-- omdat er veel subsidie werd gegeven. Naar nu blijkt is de subsidie ingetrokken en komen de kosten op € 7.500,--. Dit bedrag is te hoog en het Marker Museum zal hieraan derhalve niet deelnemen.

Diapresentatie

Na de pauze vertonen Marten van Altena en Egbert Commandeur dia's uit de collectie van dokter Padeloup.

Lidmaatschap

Als u ons jaarboek met genoegen heeft gelezen en u bent nog geen lid van ons museum, laat uw waardering dan blijken door lid te worden. Voor de kosten hoeft u het niet te laten, want de kosten voor een gezin bedragen slechts € 9,-- per jaar en voor één persoon slechts € 4,50 per jaar. Voor dat geld heeft u onbeperkt toegang tot onze tentoonstellingen en ontvangt u tevens ons jaarboekje.

Met uw lidmaatschap ondersteunt u ons werk, want wij moeten het vrijwel zonder verdere subsidies doen. U kunt lid worden door uw bijdrage te storten op bankrekeningnummer **NL 06 INGB 0004 3016 68** ten name van Vereniging Historisch Eiland Marken onder vermelding van uw adresgegevens, of via een e-mailbericht naar secretariaat@markermuseum.nl.

Bij voorbaat hartelijk dank en tot ziens in ons museum.

Vereniging "Historisch Eiland Marken"

opgericht 7 september 1981

Toelichting op de resultatenrekening 2019

Huisvesting

- Het gasverbruik was met 4.000 m3 lager dan vorig jaar (4.300m3).
- Het electriciteitsverbruik was met 3.200 kWh gelijk aan vorig jaar.
De kosten zijn hoger omdat het voorschot in augustus is verhoogd van € 305 naar € 396 p/m.
- Het waterverbruik was 22 m3, 1 m3 minder dan vorig jaar.

Organisatie

- De kosten van het uitje bedroegen € 96,00 per persoon. De eigen bijdrage was € 25,00 p.p..
- De promotiekosten zijn hoger door de aanschaf van 10.000 folders in het nederlands en 20.000 folders in het engels.
Tevens zijn er 2 advertenties voor 2020 reeds vooruit betaald vanwege de korting.

Kosten aktiva

- Er is dit jaar voor € 2.690 gekocht t.b.v. de collectie.
- Afschrijvingskosten tentoonstellingsmateriaal zijn hoger vanwege de aanschaf van 4 poppen.
- Onderhoud gebouwen valt duurder uit vanwege schilderwerk westgevel en binnen.

Algemeen

- Het aantal bezoekers was 21.465, 4.857 meer dan vorig jaar.
Tours&Tickets kwam dit jaar met 10.076 bezoekers, 3.397 meer dan vorig jaar.
De bezoekers van Tours&Tickets hebben € 13.578 opgebracht.
Daarnaast heeft Tours&Tickets € 1.500 bijgedragen in de kosten van het uitje.
- Museumkaarten: 2.635 bezoekers, 263 meer dan vorig jaar.
- Marken Express: 175 bezoekers, 21 meer dan vorig jaar.
- De verkopen in de winkel bedroegen dit jaar € 7.200.
- De RABO clubkas actie heeft ons € 582,- opgeleverd.
- De winterfair van 7 december heeft € 250 opgebracht.
- Van de gemeente hebben we € 275 subsidie gekregen.
- De contributie van 805 leden is ontvangen, 59 minder dan vorig jaar.
- "Lekker Marken" heeft € 415 opgebracht.
- De ijsbruiloft is afgesloten met een overschot. Ons aandeel daarin is € 1.435.
- Het aankoopfonds heeft dit jaar € 585 opgeleverd. Vanaf het begin is de opbrengst € 6.226.

Kascontrole Commissie :

Penningmeester :

Datum :

16-1-2020

Vereniging "Historisch Eiland Marken"

opgericht 7 september 1981

RESULTATENREKENING 2019 t/m december						
UITGAVEN :	rekening	omschrijving	Werkelijk 2019	Begroting 2019	Werkelijk 2018	Begroting 2020
HUISVESTING	4301	Gas	2.521,16	2.000,00	1.975,01	2.000,00
	4302	Electriciteit	533,34	500,00	450,34	500,00
	4303	Water	85,25	100,00	84,21	100,00
	4304	Schoonmaakkosten		50,00	45,23	50,00
	4305	Telefoon	432,08	400,00	412,16	425,00
	4306	Belastingen	855,06	900,00	857,67	875,00
			4.426,89	3.950,00	3.824,62	3.950,00
ORGANISATIE	4401	Verzekeringen	4.601,96	4.600,00	4.584,79	4.600,00
	4402	Administratiekosten	588,84	1.000,00	792,56	1.000,00
	4403	Representatiekosten	4.952,89	4.000,00	3.230,83	4.000,00
	4404	Promotiekosten	5.515,57	2.500,00	1.571,59	2.500,00
	4405	Algemene kosten	1.462,76	2.000,00	2.151,41	2.000,00
	4406	Lidmaatschappen/abonnementen	1.255,37	1.000,00	1.499,42	1.200,00
	4407	Exposities/evenementen	698,00	1.000,00	1.215,31	1.000,00
			19.075,39	16.100,00	15.045,91	16.300,00
KOSTEN AKTIVA	4500	Collectie (aankopen)	2.690,00	5.000,00	1.390,00	5.000,00
	4501	Inventaris / installaties	998,85	746,02	1.465,12	746,02
	4502	Tentoonstellingsmateriaal	3.614,45	2.372,13	1.102,13	3.047,50
	4503	Kantoorapparatuur	126,95	110,42	366,58	110,42
	4504	Gebouwen				
	4505	Diapresentatie	249,20	249,20	249,20	249,20
		afschrijvingskosten:	7.679,45	8.477,77	4.573,03	9.153,14
	4550	collectie		1.000,00	2.240,00	1.000,00
	4551	Inventaris / installaties	1.451,35	1.500,00	1.735,82	1.500,00
	4552	Tentoonstellingsmateriaal		500,00	600,00	500,00
	4553	Kantoorapparatuur			55,00	
	4554	Gebouwen	8.186,24	4.000,00	4.277,49	4.000,00
		onderhoud :	9.637,59	7.000,00	8.908,31	7.000,00
			17.317,04	15.477,77	13.481,34	16.153,14
FINANCIERINGSKOSTEN	4600	Hypotheekrente	350,32	400,00	395,94	325,00
	4601	Bankkosten	345,47	300,00	284,92	300,00
			695,79	700,00	680,86	625,00
DIVERSEN	4700	Lasten voorgaande jaren				
	4750	Registratie collectie				
	4760	Project steegnaam bordjes				
	4800	Toename voorziening				
	8003	Verkoop koor				
	8008	Overige kosten		100,00	128,62	100,00
TOTAAL UITGAVEN :			41.515,11	36.327,77	33.161,35	37.128,14
INKOMSTEN :						
ALGEMEEN	8001	Entreegelden	38.261,44	31.000,00	31.971,80	35.000,00
	8002	Verkoop boeken, platen, kleding	7.168,20	3.500,00	6.037,00	4.000,00
	8003	Verkoop koor	35,26	50,00	22,11	50,00
	8004	Verkoop langet	10,49	50,00	17,49	50,00
	8005	Giften	1.040,17	350,00	519,00	400,00
	8006	Subsidies	275,00	275,00	275,00	275,00
	8007	Contributies	3.622,50	3.900,00	3.888,00	3.900,00
	8008	Overige opbrengsten	1.027,78			
INKOMSTEN:			51.440,84	39.125,00	42.730,40	43.675,00
RESULTAAT		verlies				
		winst	9.925,73	2.797,23	9.569,05	6.546,86
TOTAAL INKOMSTEN :			41.515,11	36.327,77	33.161,35	37.128,14
2019 21.465 bezoekers 29,2% % t.o.v. 2018) 12						
Aantal bezoekers vanaf begin: 585.204						

Kascontrole Commissie :

Penningmeester :

Datum : 16-1-2020

Vereniging "Historisch Eiland Marken"

opgericht 7 september 1981

BALANS (x eur) per ultimo december 2019

AKTIVA		PASSIVA	
vaste aktiva		eigen vermogen	
Collectie (overig)	72.741,03	Eigen vermogen	78.893,00
Collectie (schilderijen)	117.260,35	Resultaat	9.925,73
afschrijvingen	-190.001,38		88.818,73
boekwaarde			
Inventaris/installaties	102.004,51		
afschrijvingen	-98.328,39		
boekwaarde	3.676,12		
Tentoonstellingsmateriaal	32.992,06	vreemd vermogen	
afschrijvingen	-24.794,56	Hypotheek Rabobank	11.224,00
boekwaarde	8.197,50		11.224,00
Kantoorapparatuur	6.247,83		
afschrijvingen	-5.916,57		
boekwaarde	331,26		
Gebouwen	63.562,86	crediteuren	
afschrijvingen	-63.562,86	Te betalen BTW 21 %	0,19
boekwaarde		Te betalen BTW 9 %	361,81
Proj. Audio/Visuele Presentatie	9.379,73	Weekstortingen	
afschrijvingen	-8.632,13		362,00
boekwaarde	747,60		
	12.952,48		
liquide middelen		voorzieningen	
Kas	2.005,52	Incourante materialen	6.401,15
Rabobank rekening-courant	2.388,05	Opzetten archief	3.951,93
ING betaalrekening	5.550,77	Aankoopfonds	10.083,00
ING zakelijke spaarrekening		Groot onderhoud	17.500,00
SNS Meerkeuze Sparen	101.503,09		37.936,08
	111.447,43		
voorraden		Ijsbruiloft	
Langet	955,32	Deelname ijsbruiloft	
Koor	4.529,13	Overig ijsbruiloft	
Boeken & Platen	6.433,52		
	11.917,97		
debiteuren			
Te vorderen BTW 21 %	1.393,30		
Te vorderen BTW 9 %	629,63		
weekstortingen			
	2.022,93		
Totaal aktiva :	138.340,81	Totaal passiva :	138.340,81

Kascontrole Commissie :

P. E. Pereboom, Buurterstraat 39, Marken

J. Zeeman, IJsselmeerweg 40, Marken

P. Zeeman, Akkerstraat 35, Marken

Penningmeester / administrateur :

C. Schouten, Flevostraat 10, Marken

Datum : 13-jan-20

Oranje Feest (foto's Paul Kuiper)

“Feest op Marken”

21 maart - 31 oktober 2020

Een tentoonstelling over festiviteiten op het
voormalige Eiland Marken. Suikerstikken, Sinter
Maartens Veugeltje, Neutjes Evend, Bruiloft, Oranje
Feest en Pinksterfeest

Op 21 maart a.s. bent u om 15.00 uur van harte
welkom bij de officiële opening in de
Grote Kerk op de Kerkbuurt, waarna wij gezamenlijk
de tentoonstelling “Feest op Marken” in het
museum gaan bezichtigen